

ROMÂNIA

**MINISTERUL AFACERILOR INTERNE
INSTITUȚIA PREFECTULUI - JUDEȚUL NEAMȚ**

**2 APRILIE
ZIUĂ INSTITUȚIEI PREFECTULUI**

ROMÂNIA

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE
INSTITUȚIA PREFECTULUI - JUDEȚUL NEAMȚ

Prefectura județului Neamț

Dacă documentele din secolele XV-XVII vorbesc despre existența a numeroase așezări în ținutul Neamțului, catagrafia efectuată în 1774, efectuată de ruși, ne oferă informații despre împărțirea administrativ-teritorială a ținutului, numărul satelor și locuitorilor. Astfel, în anul 1774, ținutul Neamțului avea 132 de localități¹, (din care 2 târguri: Piatra și Neamț).

Date despre împărțirea administrativă a ținutului Neamț găsim și în tabelul marginal al lui Scarlat Ozvat (inginer hotarnic, elevul lui Gheorghe Asachi), pentru cele două hărți ale ținutului Neamț întocmite de el în perioada 1828-1852. Astfel, ținutul Neamț era împărțit în 5 ocoale²: Ocolul Muntele, Ocolul Pietrei, Ocolul Bistriței, Ocolul de Sus și Ocolul Mijlociu.

Potrivit măsurilor administrative puse în practică încă din prima jumătate a secolului al XVII-lea, în ținuturile Moldovei apare funcția de **ispravnic**. În anul 1742, Constantin Mavrocordat³ a înființat **isprăvnicia**, punând la început în fruntea acestei instituții un ispravnic iar, mai apoi, care administrau ținutul din toate punctele de vedere: judecau, puneau în aplicare poruncile domniei, stângeau biruri etc⁴. După aplicarea Regulamentului Organic, Isprăvnicia Ținutului Neamț s-a ocupat numai cu administrarea ținutului. Din anul 1858 această instituție a purtat denumirea de „Administrația Ținutului Neamț”, funcționând sub această denumire până în 1864 când s-a înființat **Prefectura Județului Neamț**⁵ (1 aprilie 1864). Legea comunală din 1 aprilie 1864⁶ și cea care a reglementat înființarea consiliilor județene din 2 aprilie 1864⁷, au pus bazele organizării administrative a țării, care, cu unele modificări, se mențin până în anul 1938.

1901 – Palatul administrativ

ROMÂNIA

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE
INSTITUȚIA PREFECTULUI - JUDEȚUL NEAMȚ

PRIN AMABILITATEA MUZEULUI JUDEȚEAN DE ISTORIE NEAMȚ

1901 – Palatul administrativ

ROMÂNIA

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE
INSTITUȚIA PREFECTULUI - JUDEȚUL NEAMȚ

Potrivit articolelor 1 și 2 din Legea pentru consiliile județene din 2 aprilie 1864, în fiecare județ se înființa câte un consiliu format din 18 membri, care reprezentau interesele locale. În fruntea consiliului se alegea un președinte și o delegație județeană formată din trei membri permanenți și trei supleanți. Activitatea Consiliului județean se desfășura în sesiuni ordinare și extraordinare, când se rezolvau problemele administrației locale, începând cu votarea bugetului și sfârșind cu aprobarea înființării unor așezăminte industriale. În fruntea județului era **prefectul**, numit de domn printr-un decret. El reprezenta puterea executivă în cadrul județului. În activitatea sa era ajutat de consiliul și delegația județeană. Aceasta din urmă își avea sediul la prefectura județului și putea fi convocată de către prefect ori de câte ori acesta considera că este necesar. În competența delegației județene erau: verificarea și validarea alegerilor de consilieri la comunele rurale și urbane (Târgul Neamț) nereședință de județ, rezolvarea contestațiilor privitoare la această problemă, aprobarea bugetelor și aconturilor pentru comunele urbane și rurale.

În anul 1982 a fost dată publicității Legea pentru organizarea autorităților administrativ-exterioare dependente de Ministerul de Interne și fixarea circumscripțiilor administrative⁸. Potrivit prevederilor acestor legi, județul Neamț era împărțit în 6 plase, care aveau în cuprinsul lor un număr de 52 comune și 308 localități⁹. Această lege întărește și mai mult atribuțiile prefectului în cadrul județului. De problemele cancelariei prefecturii răspundea **directorul** acestei cancelarii, iar conducerea plaselor era încredințată unui **subprefect** care avea atribuții de natură administrativă, financiară și juridică. În iulie 1925 s-a publicat legea pentru unificarea administrativă¹⁰, modificată în decembrie același an, care stabilea îndatoririle, sarcinile și rolul prefectilor de județe. În art. 9 din legea amintită mai sus se arată că prefectura este persoană juridică, având deplină capacitate pentru tot ceea ce privește inițiativa și administrarea intereselor locale.

1910 – Palatul administrativ

ROMÂNIA

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE
INSTITUȚIA PREFECTULUI - JUDEȚUL NEAMȚ

Piatra N.

PRIN AMABILITATEA MUZEULUI JUDEȚEAN DE ISTORIE NEAMȚ

Prefectura, Strada Petru Rareș.

Ediția Tipografia „Progresul” și Librăria Școalelor Isidor Steinberg.

1910 – Palatul administrativ

ROMÂNIA

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE
INSTITUȚIA PREFECTULUI - JUDEȚUL NEAMȚ

Administrarea intereselor locale se făcea prin Consiliul Județean, format din consilieri aleși și consilieri de drept. După depunerea jurământului, Consiliul Județean își alegea prin vot secret biroul, compus dintr-un președinte, doi vicepreședinți, doi secretari și doi chestori. Tot această lege prevedea formarea a cinci comisii care se alegeau pentru o perioadă de patru ani: comisia administrativă, financiară și de control, comisia de lucrări publice, comisia economică, comisia cultelor și învățământului și comisia sanitară și de asistență socială. Potrivit legii, consiliul județean avea inițiativa în a decide în toate chestiunile de interes județean, supraveghea, controla și îndruma, prin delegația județeană, administrația serviciilor județene precum și aceea a comunelor din județ și era obligat să execute dispozițiile autorității centrale. Legea din 1925, prin capitolul VI, titlul III, fixa următoarele servicii în cadrul prefecturii: serviciul administrativ, serviciul financiar și de contabilitate, serviciul statistic, serviciul tehnic, drumurilor și construcțiilor, serviciul sanitar și al ocrotirilor sociale, serviciul veterinar și zootehnic, serviciul învățământului, serviciul economic și serviciul contencios.

Conform prevederilor legii din 1925, comunele Racova (fără satele Gura-Văii și Hălmăcioaia), Blăgești, Buda și Valea lui Ion au fost trecute la județul Neamț, în timp ce satele Balcani și Frumoasa de la comuna Tazlău au fost cedate județului Bacău¹¹. Județul Neamț avea în componența sa o comună urbană, reședință de județ, orașul Piatra Neamț ; 3 comune urbane nereședință: Târgu Neamț, Bicz și Buhuși și 256 de sate¹².

După o serie de modificări, prin legile din anii 1929, 1931 și 1936 prin Decretul Regal nr.2919/13 august 1939¹³, se introduce o nouă unitate administrativă, **ținutul** (care cuprindea mai multe județe), județul Neamț rămânând o circumscripție administrativă în cadrul **Ținutului Prut**, cu reședința în orașul Iași. În cadrul Prefecturii Neamț a rămas numai cancelaria prefectului, alcătuită dintr-un șef de serviciu și câțiva funcționari, serviciul tehnic și un birou de mobilizări și organizarea națiunii și teritoriului pentru război (M.O.N.T.). După numai 2 ani prin decretul numărul 3219/21 septembrie 1940¹⁴, se desființează ținuturile și se revine la situația anterioară, adică la județe.

Reproducere prin
fotografiere digitală
Nikon

1912 – Palatul administrativ

ROMÂNIA

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE
INSTITUȚIA PREFECTULUI - JUDEȚUL NEAMȚ

PRIN AMABILITATEA ARHIVELOR NAȚIONALE ALE ROMÂNIEI - DIRCȚIA JUDEȚENĂ NEAMȚ

1912 – Palatul administrativ

Reproducere prin
fotografiere digitală

Nikon

ROMÂNIA

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE
INSTITUȚIA PREFECTULUI - JUDEȚUL NEAMȚ

Prin regulamentul numărul 3511/18 octombrie 1940 privind organizarea prefecturilor județene¹⁵, se stabilea următoarea schemă de organizare: Cabinetul prefectului, serviciul administrativ, serviciul financiar, serviciul tehnic al drumurilor și construcțiilor, registratura și arhiva generală. Prefectul era numit prin decret regal la propunerea ministrului de interne și era reprezentant al guvernului și șef al administrației județene. El controla și supraveghea toate serviciile județene și comunale și lua măsuri pentru executarea hotărârilor consiliului județean și ale delegației permanente. Împreună cu delegația permanentă, numea, înainta, revoca și aplica pedepse disciplinare funcționarilor județului și pregătea lucrările care trebuiau aduse în discuția consiliului județean. Ca delegat al autorităților centrale, prefectul reprezenta, în județ puterea executivă, fiind sub ordinele directe ale ministerului de interne. Prefectul, fiind și șeful poliției în județ avea atribuțiuni și pe linia menținerii ordinii și siguranței publice. Prefectul era obligat să facă la sfârșitul fiecărui an, un raport amănunțit asupra situației generale din punct de vedere economic, cultural și administrativ a județului și comunelor, după care raportul era înaintat ministrului amintit. La nivelul fiecărui județ, pe lângă prefect funcționa un **consiliu de prefectură**, format din : prefect ca președinte al acestui consiliu și șefii tuturor autorităților județene. Consiliul avea menirea de a discuta și înlătura toate dificultățile ivite în aplicarea legilor, de a-l informa pe prefect asupra întregii activități, fiind, în același timp-pentru prefect-un organ consultativ în exercitarea atribuțiilor sale. În afară de prefect, la nivelul fiecărui județ exista și un subprefect, numit prin decret regal, care-l ajuta pe prefect în executarea atribuțiilor sale și îl înlocuia în lipsă.

După 23 august 1944 odată cu schimbările intervenite în viața politică și socială și prefectura și-a schimbat atribuțiunile, fiind pusă în slujba intereselor oamenilor muncii, cum menționa doctrina comunistă. În această perioadă, în cadrul prefecturii s-au creat ca organe ale sale, Biroul de aplicare al reformei agrare, Economatul județean de aprovizionare, Oficiul economic de aprovizionare, Biroul Județean pentru ajutorarea regiunilor secetoase. Sub titulatura de Prefectură, instituția a funcționat până la 1 aprilie 1949¹⁵, când în baza legii numărul 17/11 ianuarie 1949, au luat ființă comitetele provizorii. În urma reorganizării administrative a țării din decembrie 1950 (apar raioanele și regiunile, după modelul sovietic), Comitetul provizoriu al județului Neamț și-a încetat activitatea, luând ființă sfatul popular al raionului Piatra Neamț.

1920 – Palatul administrativ

ROMÂNIA

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE
INSTITUȚIA PREFECTULUI - JUDEȚUL NEAMȚ

Monumentul
"Mihail Kogălniceanu"

Palatul Administrativ

Monumentul
"Colonel Roznovanu"

Salutări din Piatra-N.

PRIN AMABILITATEA MUZEULUI JUDEȚEAN DE ISTORIE NEAMȚ

1920 – Palatul administrativ

ROMÂNIA

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE
INSTITUȚIA PREFECTULUI - JUDEȚUL NEAMȚ

BIBLIOGRAFIE

1. *Moldova din epoca feudală. Recensământul populației din anii 1772-1773 și 1774, vol.VIII, partea II, Chișinău, 1975, p.673.*
 2. Victor Andrei, *Două hărți ale ținutului Neamț lucrate de un elev al lui Gheorghe Asachi*, în „Anuarul Școlii Normale de învățătoare”, Piatra-Neamț, 1939, p.90-102.
 3. *Îndrumător în Arhivele Statului din Iași, vol.II, București, 1956, p.37.*
 4. Idem.
 5. „Monitorul Oficial”, nr.75, din 1/13 aprilie 1864.
 6. Ibidem, nr.76 din 2/14 aprilie 1964.
 7. Ibidem, nr. 169, din 1/13 noiembrie 1892, p.4905-4908.
 8. Ibidem, p.4970-4973.
 9. Ibidem, nr.128 din 14 iunie 1925, p.6850-6894.
 10. Ibidem, nr.220 din 17 octombrie 1925, p. 10926.

 11. *Dare de seamă asupra situației județului Neamț pe anul 1925*, Piatra Neamț, 1926, p.7
 12. C.Hamangiu, *Codul general al României*, vol. XXVI, partea a II-a, p.1471-1527.
 13. „Monitorul Oficial din 22 septembrie numărul 221/1940, p.5330-5532.
 14. Ibidem, nr.244 din 18 octombrie 1940, p.5961-5962.
 15. Ibidem, nr.12 din 15 ianuarie 1949, p.551-556.
- PS. A se vedea și lucrarea: Ioan Mâță și Gheorghe Radu, *Îndrumător în Arhivele Statului Județul Neamț. Îndrumătoare arhivistice*, 22, București, 1985, p.12-18.

1920 – Palatul Prefecturii

ROMÂNIA

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE
INSTITUȚIA PREFECTULUI - JUDEȚUL NEAMȚ

PRIN AMABILITATEA ARHIVELOR NAȚIONALE ALE ROMÂNIEI - DIRECȚIA JUDEȚENĂ NEAMȚ

1920 – Palatul Prefecturii

Reproducere prin
fotografiere digitală

Nikon

ROMÂNIA

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE
INSTITUȚIA PREFECTULUI - JUDEȚUL NEAMȚ

PRIN AMABILITATEA ARHIVELOR NAȚIONALE ALE ROMÂNIEI - DIRECȚIA JUDEȚENĂ NEAMȚ

Strada „Petru Rareș” din Piatra-N.

Reproducere prin
fotografiere digitală

Nikon

1920 - strada Petru Rareș – Piatra Neamț

ROMÂNIA

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE
INSTITUȚIA PREFECTULUI - JUDEȚUL NEAMȚ

Scenul. Seata. N. văzut spre muntele „Pietricica”

PRIN AMABILITĂȚEA ARHIVELOR NAȚIONALE ALE ROMÂNIEI - DIRECȚIA JUDEȚENĂ NEAMȚ 1913

1913 – Orașu Piatra Neamț văzut de pe muntele Pietricica

Reproducere prin
fotografiere digitală

Nikon

ROMÂNIA

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE
INSTITUȚIA PREFECTULUI - JUDEȚUL NEAMȚ

PRIN AMABILITATEA ARHIVELOR NAȚIONALE ALE ROMÂNIEI - DIRECȚIA JUDEȚENĂ NEAMȚ

Orașul Białystok - murmur în sechinta. Białystok. Orașul are o însemnă dominiacă. Białystok și un drum rădăcină de Białystok și Białystok și multe legende în legătură cu Białystok și Białystok și Białystok și Białystok etc.

Reproducere prin
fotografiere digitală

Nikon

ROMÂNIA

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE
INSTITUȚIA PREFECTULUI - JUDEȚUL NEAMȚ

Reproducere prin
fotografiere digitală

Nikon

- PRIN AMABILITATEA ARHIVELOR NAȚIONALE ALE ROMÂNIEI - DIRECȚIA JUDEȚENĂ NEAMȚ

1913 – Vedere generală a orașului Piatra Neamț

ROMÂNIA

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE
INSTITUȚIA PREFECTULUI - JUDEȚUL NEAMȚ

1923
Cinstitul ministrului I. I. C. Brătianu adunându-se diseară
pe inaugurarea Institutului. Nieu Albi și anul Costinului 1923

Reproducere prin
fotografiere digitală

Nikon

PRIN AMABILITATEA ARHIVELOR NAȚIONALE ALE ROMÂNIEI - DIRECȚIA JUDEȚENĂ NEAMȚ

ROMÂNIA

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE
INSTITUȚIA PREFECTULUI - JUDEȚUL NEAMȚ

Prefectura județului Roman

Așezat spre mijlocul Moldovei, pe valea Siretului și anume la confluența acestuia cu Moldova, fostul județ Roman și-a luat denumirea de la orașul Roman, fondat de Roman Vodă și pomenit documentar pentru prima dată în actul din 30 martie 1392, care se termina cu următoarele cuvinte: „Scrisul s-a ...la cetatea noastră a lui Roman Voievod”¹. Din acest act reiese că pe timpul acestui domnitor exista o cetate construită din ordinul lui, că târgul era mai vechi decât fortăreața și concentra în jurul său un număr de sate și așezări. Cu toate că orașul apare în documente începând cu sfârșitul secolului al XIV-lea, fiind prezent în numeroase documente din secolele al XV-lea și al XVI-lea și sub numele de (Târgul de Jos), denumirea „ținutului” Roman, apare începând cu secolul al XVII-lea și anume în documentele din anii 1609², 1617³, 1626⁴ și altele.

Ca, de altfel, în toate „ținuturile” din Moldova, monumentele și faptele istorice, ne vorbesc despre vitejia înaintașilor, despre lupta lor pentru apărarea țării și a ființei naționale.

ROMÂNIA

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE
INSTITUȚIA PREFECTULUI - JUDEȚUL NEAMȚ

Orașul reședință al „ținutului” a fost ocupat și incendiat între 29 noiembrie și 7 decembrie 1467, de oștile lui Matei Corvin, care aveau să sufere înfrângerea de la Baia. A avut aceeași soartă în 1476 cu ocazia expediției în Moldova a oștilor turcești, încheiate cu bătălia de la Războieni (Valea Albă). În anul 1497 când Ștefan cel Mare și Sfânt a fost atacat de Ioan Albert, regele Poloniei, el și-a așezat tabăra la Roman și în satele din apropiere, unde s-au concentrat armatele care i-au zdrobit apoi pe poloni în Codrii Cosminului⁵. În „ținutul” Romanului, din porunca amintitului domnitor, pe malul Siretului, în apropiere de Gâdinți a fost ridicată Ceatatea Nouă a Romanului, numită de Grigore Ureche și Dimitrie Cantemir în operele lor **Smedorova**, al cărei prim pârcălab Oancea sau Oanță este menționat în documentul din 15 septembrie 1466⁶. Între anii 1542-1555, la Roman a fost construită clădirea episcopală, însemnat monument de artă veche, care păstrează și astăzi o parte din frescele originale. Tot aici, cu cheltuiala Ruxandrei, soția lui Alexandru Lăpușneanu s-a ridicat biserica Precista de Jos, unde mai târziu au muncit cu osârdie cărturarii Vartolomei Putneanu și Macarie Baltag. La Roman, pe timpul lui Petru Rareș, și-a scris cronica în limba slavonă episcopul Macarie-și tot aici, Dosoftei-episcop și mai apoi mitropolit al Moldovei-a tradus în proză Psaltirea, pe care a versificat-o și a tipărit-o la Uniev (Lvov) în Polonia, în 1673. Datorită intrigilor boierești, în decembrie 1691, a fost decapitat la Roman, marele cronicar Miron Costin.

ROMÂNIA

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE
INSTITUȚIA PREFECTULUI - JUDEȚUL NEAMȚ

Ținutul Romanului era condus de doi pârcălabi, iar orașul de un șoltuz și 12 pângari. Numărul locuitorilor din oraș și ținut era destul de mic; Aceștia se ocupau cu agricultura și diferite meșteșuguri: cojocărie, abageria, ciubotăria, blănăria, croitoria etc. Astfel în anul 1774, ținutul Romanului avea 76 de localități⁷. În anul 1788, târgul avea 717 case, multe din ele cu acoperiș din pământ⁸.

În anul 1742, domnitorul Constantin Mavrocordat a înființat isprăvnicii, numind, la început câte un ispravnic, iar mai apoi câte doi, care administrau ținutul din toate punctele de vedere: judecau, puneau în aplicare poruncile domniei, strângeau biruri etc. După anul 1832, Isprăvnicia Ținutului Roman a avut ca sarcină numai administrarea județului. De la 1858 până în 1864 instituția a purtat denumirea de **Administrația Ținutului Roman**. Legea comunală din 1 aprilie 1864⁹ și cea care a reglementat înființarea consiliilor județene din 2 aprilie 1864¹⁰ a pus bazele organizării administrative a țării care, cu unele modificări, s-a menținut până în 1938 (ca la Neamț). **Instituția a purtat denumirea de prefectura județului Roman până la 1 aprilie 1949**, când s-a intitulat comitet provizoriu. În urma reorganizării administrative a țării din decembrie 1950, Comitetul Provizoriu al județului Roman și-a încheiat activitatea luând ființă Sfatul Popular al Raionului Roman¹¹. Amintim în același timp că ținutul în discuție cuprindea la sfârșit de veac XVIII doar 3 ocoale: Ocolul de Sus, Ocolul de Jos și Ocolul Mijlocului, inclusiv satele de la Ținutul Sucevei, în număr de opt: Ruginoasa, Cozmești, Hălăucești, Purceleștii, Ceohorăni, Muncelul, Tupilații și Boteștii, în total apar 78 de localități rurale și un târg, Roman. Așadar unități administrative și localități mult mai puține decât cele de la Neamț (132 la Neamț).

Bibliografie

1. Mihai Costăchescu, *Documentele moldovenesti înainte de Ștefan Cel Mare*, vol. I, Iași, 1931, p. 7-9, vezi și Melchisedec, *Cronica Romanului, I, București, 1874, p-6-7.*
 2. Ghibănescu, *Surete și Izvoade*, V, p.241.
 3. *Ibidem*, II, p.363.
 4. *Documenta Romaniae Historica A.Moldova*, vol.IX, Editura Academiei R.S.R., București, 1969, p.40-41.
 5. N.Gr. Stețcu, Gh. A.M. Ciobanu, *Pagini din istoria Liceului Roman Vodă*, Roman, 1972, p.12-13.
 6. Ioan Bogdan, *Documentele lui Ștefan cel Mare*, vol. I, București, 1913, p.111-112.
 7. *Moldova din epoca feudală. Recensământul populației Moldovei din anii 1772-1773 și 1774*, vol.VII, partea II, Chișinău, 1975, p.257-288.
 8. N.Gr. Stețcu, Gh.A.M.Ciobanu, *op.cit*, p.13.
 9. „Monitorul Oficial”, nr. 75 din 1/13 aprilie 1964.
 10. *Ibidem*, nr.76 din 2/14 aprilie 1864.
 11. Datele privind atribuțiunile prefecturii, legile ei succesive, de organizare au fost prezentate pe larg la „Prefectura județului Neamț”.
- A se vedea și lucrarea Ioan Mâță, Gheorghe Radu, îndrumător în arhivele județului Neamț, *Îndrumătoare arhivistice.22*, București, 1985.

ROMÂNIA

**MINISTERUL AFACERILOR INTERNE
INSTITUȚIA PREFECTULUI - JUDEȚUL NEAMȚ**

VĂ MULȚUMIM!